

Topconsortium voor Kennis en Innovatie TKI Deltatechnologie

Jaarrapportage 2017

Versie 1.0
Datum 30 april 2018
Documentnaam 20180430 TKI Deltatechnologie - jaarrapportage 2017.pdf

Het Topconsortium Kennis en Innovatie (TKI) Deltatechnologie is een samenwerkingsverband tussen kennisinstellingen, private bedrijven en overheden werkzaam in de sector Deltatechnologie. Het TKI Deltatechnologie maakt onderdeel uit van de Topsector Water

TKI Deltatechnologie, p/a Vereniging van Waterbouwers, Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV, Den Haag,
www.TKIdeltatechnologie.nl, info@TKIdeltatechnologie.nl

Voorwoord

In 2017 heeft het TKI Deltatechnologie weer een goede ontwikkeling doorgemaakt. Het aantal TKI-projecten en -programma's is verder toegenomen. Ook de hoeveelheid bedrijven, kennisinstellingen en overheden die deelnemen aan deze programma's en projecten is vergroot.

De samenwerking strekt zich uit over de hele kennis- en innovatieketen: zowel fundamenteel onderzoek, toegepast onderzoek, valorisatie als verschillende vormen van samenwerking met buitenlandse partners zijn in 2017 tot stand gekomen.

De onderzoeksthema's laten een verdere verbreding zien. In de afgelopen jaren waren het vooral de voor de hand liggende deltattechnologie-onderwerpen als waterveiligheid en watermanagement die aan bod kwamen. Het TKI Deltatechnologie heeft in 2017 steeds meer cross-sectorale projecten aan zich weten te binden zoals op het vlak van water en energie, water en voedsel en duurzame deltasteden.

Een belangrijk resultaat uit 2017 is de kennis- en innovatieagenda Deltatechnologie 2018-2021 die door het TKI is opgesteld. Deze agenda legt vanuit de nieuwe accenten en prioriteiten van het bedrijfsleven de directe relatie met maatschappelijke uitdagingen en sleuteltechnologieën.

Door uitvoering te geven aan deze agenda wil het TKI Deltatechnologie nieuwe samenwerkingsinitiatieven aanjagen en versnellen. Daarmee draagt het TKI rechtstreeks bij aan de ambitie van het Topteam Water om vier nationale en twee internationale showcases op te starten.

Met de behaalde successen heeft het TKI Deltatechnologie laten zien dat het de rol van aanjager, facilitator en coördinator in 2017 goed heeft vervuld. Daarmee is het TKI ook in 2017 een stimulans gebleken voor de Deltatechnologiesector om voldoende ondernemend te zijn en bij te dragen aan een betere kwaliteit van leven in de Nederlandse Delta en Delta's wereldwijd.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Hendrik Postma'.

Hendrik Postma, voorzitter bestuur TKI Deltatechnologie.

Korte profielschets & kerncijfers

Bedrijven, overheden en kennisinstellingen in de Topsector Water (www.topsectorwater.nl) werken aan maatschappelijke oplossingen die nationaal en internationaal gevraagd worden om een leefbare delta te bewerkstelligen. Naast het vinden van innovatieve en duurzame oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken in de sectoren Watertechnologie, Deltatechnologie en Maritieme Technologie, versterkt Topsector Water de Nederlandse handelspositie. Dit door een proactief ondernemingsklimaat te scheppen waarbij de Gouden Driehoek (bedrijven, wetenschap en overheden) van de drie deelsectoren zich in de topsector verbinden. Kennis en kunde leiden tot kassa. Of ook wel de 3 p's: 'proof of principle' en 'proof of practise' leiden tot 'proof of market'. Binnen de Topsector Water werken de drie TKI's (Maritieme Technologie, Watertechnologie en Deltatechnologie) hiervoor samen met de kernteams 'Export en promotie' en 'Human Capital'

In termen van productie, toegevoegde waarde en werkgelegenheid behoort de topsector Water samen met de Life Sciences & Health tot de kleinste twee topsectoren. In 2017 komt ongeveer vier procent van de totale productie binnen de Topsectoren (€ 155 miljard) uit de Topsector Water (€ 6,5 miljard). De sector bestaat uit ongeveer 3000 bedrijven met in totaal bijna 60.000 fte.

De afgelopen jaren is er op kennis- en innovatievlak in de deltatelsector veel gebeurd. In Nederland is met veel partijen gewerkt aan een nieuw icoonproject, de vismigratierivier in de Afsluitdijk. Daarnaast wordt een aantal grote pilots op het gebied van Eco-engineering uitgevoerd (zoals Markerwadden en Eemsgebied). Eco-engineering begint daarmee langzamerhand min of meer mainstream te worden. Internationaal wordt flink aan de weg getimmerd in Jakarta, waar we voor een gezamenlijke Nederlandse aanpak gekozen hebben bij het National Capital Integrated Coastal Development programma voor Jakarta.

Het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) heeft veel aandacht besteed aan innovaties o.a. in de diverse project overstijgende verkenningen. De investeringen (€ 87 miljoen in drie jaar) hebben geleid tot een kleinere veiligheidsopgave (bijvoorbeeld door proeven met Noorse bekledingssteen), verkorting van de doorlooptijd van technische innovaties zoals dijk-ankers en het verticaal geotextiel en experimenten met nieuwe veiligheidsconcepten zoals de dubbele dijk.

Vanuit de TKI Deltatechnologie van Topsector Water zijn sinds twee jaar de "innovatiemakelaars" actief die met midden- en klein- bedrijven helpen bij de implementatie van hun innovaties. Vanuit het bedrijfsleven is de Taskforce Deltatechnologie (TFDT) opgericht. De Taskforce heeft zichzelf ten doel gesteld om doormiddel van pre-concurrentie dialoog tussen opdrachtgever en opdrachtnemers projecten beter, sneller en goedkoper te maken, innovaties bij projecten mogelijk te maken en nieuwe projecten te ontwikkelen. Het Valorisatieprogramma Deltatechnologie en Water heeft met Europese financiering proeftuinen ingericht waar vooral kleinere bedrijven en start-ups hun innovaties kunnen demonstreren en testen.

Het Nationaal Kennis- en Innovatieprogramma Water en Klimaat (NKWK) speelt een belangrijke rol voor de kennisontwikkeling binnen de sector. Hierin bundelen overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven hun kennis en innovatievermogen om Nederland klimaatbestendig en water robuust te maken en houden. De aanleiding en contouren voor het NKWK liggen in het Deltaprogramma, de nationale klimaatadaptatiestrategie (NAS) en het Noordzeebeleid.

Om de verbinding tussen maatschappelijk vraag en innovatie binnen de integrale en cross-sectorale aanpak van de Deltatechnologiesector te benadrukken wordt door het TKI Deltatechnologie gewerkt met zogenaamde kennis- en innovatieclusters (KIC's). In de KIC's wordt een werkwijze gestimuleerd waarin fundamenteel en strategisch onderzoek en praktijkgerichte innovaties van begin af aan als onderling verbonden activiteiten worden opgenomen in de projectopzet, dus het verbinden van praktijk met theorie. Dit bevordert tevens het doorstromen

van nieuwe kennis in de praktijk en versnelt de toepassing van innovaties en het terugvertalen van buitenlandse ervaring in de Nederlandse kennisontwikkeling/innovaties.

Er zijn tien Kennis- en Innovatieclusters (KIC's) geformuleerd waarlangs de Deltatechnologie de werkt:

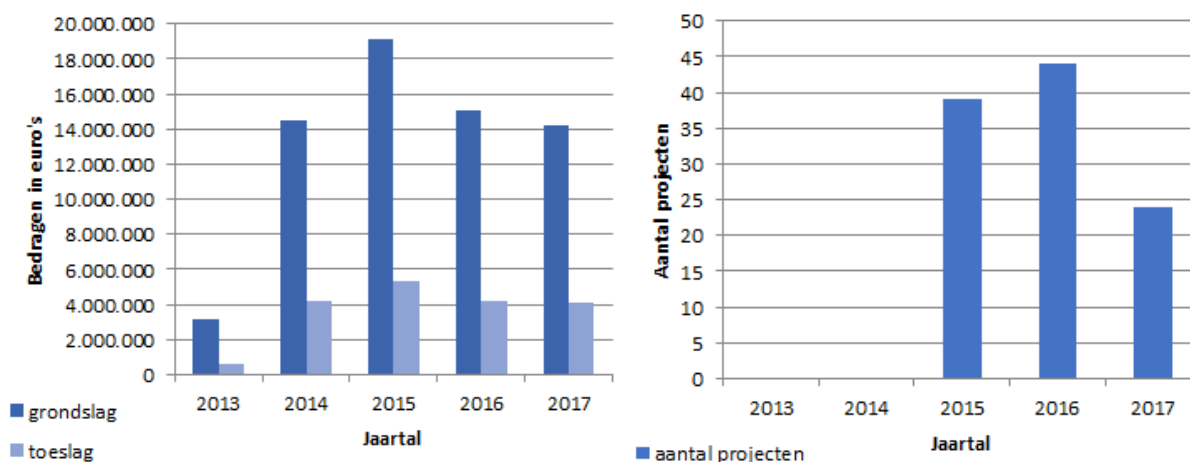
1. Waterveiligheid
2. Duurzame deltasteden
3. Natte infrastructuur
4. Watermanagement
5. Water en voedsel
6. Water en energie
7. Water en ICT
8. Eco-engineering & nature based solutions
9. Duurzaam functioneren watersystemen
10. Duurzaam gebruik estuaria, zeeën, en oceanen

Bij aanvang van het topsectorbeleid in 2011 is door de TKI Deltatechnologie een kennis- en innovatieagenda (KIA) opgesteld als onderdeel van de integrale agenda van Topsector Water. Deze agenda had een looptijd van vier jaar (2012–2015) en is in 2015 vernieuwd.

Hoewel de KIA 2016-2019 nog een looptijd heeft van twee jaar heeft het TKI Deltatechnologie besloten om in het voorjaar van 2017 een actualisatie door te voeren met nieuwe accenten en prioriteiten vanuit het bedrijfsleven. De directe aanleiding hiervoor is de behoefte aan een sterkere koppeling met maatschappelijke uitdagingen, sleuteltechnologieën en de Nationale Wetenschapsagenda.

De afgelopen jaren zijn veel initiatieven binnen Topsector Water ontplooid. Sommigen hebben geleid tot projecten die onder de financieringsvoorwaarden van de TKI regeling vielen.

Onderstaande figuren laten de ontwikkeling van de grondslagbedragen en de PPS inzetprojecten in de tijd zien.

Figuur 1. Ontwikkeling TKI toeslagaanvragen en toeslagprojecten: links totale grondslag en toeslagbedragen, rechts aantal opgestarte inzetprojecten met TKI toeslag, juli 2017

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Korte profielschets & kerncijfers	3
1. Missie, ambitie en doelstellingen TKI.....	6
1.1. Missie en ambitie TKI.....	6
1.2. Doelstellingen TKI.....	6
2. Realisatie in 2017	7
2.1. Verbinding met achterban	7
2.2. Kennis- en Innovatieagenda	8
2.2.1. Aanleiding	8
2.2.2. Doelstelling	9
2.3. Showcases Deltatechnologie	9
2.4. Valorisatieprogramma Deltatechnologie.....	10
2.5. Taskforce Deltatechnologie.....	10
2.6. Overige sector-ondersteunende activiteiten	11
2.7. Innovatiemakelaars.....	12
3. Organisatie TKI Deltatechnologie 2016.....	13
3.1. Kernonderdelen van het TKI Deltatechnologie.....	13
3.2. Overige onderdelen	14
4. Aanwending PPS-toeslag	17
4.1. Vraagsturing, projectselectie en verdeling van middelen.....	17
4.2. Internationale aspecten	18
4.3. Kennisverspreiding.....	18
4.4. Transparantie en publiciteit	19
4.5. Andere TKI's en cross-overs naar andere topsectoren.....	19
4.6. Belemmeringen	19
5. (Concept) Financieel jaarverslag/jaarrekening.....	21
6. Colofon.....	22
Bijlage 1 – (Concept) Financieel jaarverslag/jaarrekening 2016	23

1. Missie, ambitie en doelstellingen TKI

1.1. Missie en ambitie TKI

Het Kernteam Deltatechnologie, dat beschouwd wordt als de 'stuurgroep van het TKI Deltatechnologie' heeft eind 2014 haar missie en ambitie geactualiseerd en bediscussieerd.

De missie van het Kernteam Deltatechnologie beschrijft de rol van de stuurgroep en daarmee de rol van het TKI Deltatechnologie. De missie bestaat uit 4 onderdelen:

- Ons doel is om met deltatechnologie maximaal bij te dragen aan het verzilveren van waterkansen en het oplossen van wateropgaven om daarmee primair de welvaart in Nederland en secundair die in de wereld verhogen.
- Wij streven naar deltatechnologie-innovaties met een maximale maatschappelijke- en economische bijdrage. Dit doet wij door het op scheppen van optimale randvoorwaarden voor het ontspruiten, het ontwikkelen en het toepassen van deze innovaties.
- Wij richten ons op kennisinstellingen, overheden en private partijen die bijdragen aan het succes van de Deltatechnologie sector.
- Wij zijn een actief team waarin vertegenwoordigers van kennisinstellingen, overheden en private partijen bijeenkomen en werken aan efficiënte en effectieve verbindingen tussen die partijen.

Het TKI Deltatechnologie heeft daarbij de volgende ambitie:

- Nederland als onbetwiste marktleider voor de Deltatechnologie.

1.2. Doelstellingen TKI

De doelstellingen voor de sector/ het TKI Deltatechnologie zijn afgeleid van de doelstellingen voor de Topsector Water. De Topsector Water wil als geheel:

- Wateruitdagingen oplossen om de wereld welvaart te verhogen

Door te zorgen dat:

- Nederland sterk is in het vinden van innovatieve en duurzame oplossingen voor vraagstukken in de sectoren Watertechnologie, Deltatechnologie en Maritieme Technologie, en
- te laten zien dat Nederlanders een onlosmakelijke verbinding met water hebben, dat de wereld dit weet en dat dit een voorsprong geeft om voort te bouwen op onze sterke handelspositie.

Het Kernteam Deltatechnologie heeft deze doelen als volgt vertaald voor middellange termijn:

- Het vormen van een netwerk dat het collectief belang definieert en realiseert
- Het hebben van overzicht van de trends en (kennis)ontwikkelingen in het domein deltatechnologie
- Programmeren van kennis- en innovatie-investeringen (tijd, geld, moeite)
- Communiceren van meerwaarde topsector
- Focus op het binnenland met oog voor exportpotentie

Ten opzichte van het jaar 2016 hebben de maatschappelijke opgaven, naast de economische doelstelling een relatief zwaarder belang gekregen. Deze is dit het gevolg van gewijzigde topsectorenbeleid van Ministerie van Economische Zaken en vindt zijn weerslag in het nieuwe regeerakkoord 2017: In het regeerakkoord staat dat het Topsectorenbeleid sterker gericht zal worden op de energie- en klimaatopgaven en cross-overs. Voor de Topsector Water betekent dit een versterkte nadruk op klimaatmitigatie (energietransitie) en op klimaatbestendig en water-robust inrichten van Nederland (ruimtelijke adaptatie).

2. Realisatie in 2017

2.1. Verbinding met achterban

Het kernteam Deltatechnologie is in 2017 gestart met het roulerend 'gastheerschap' voor de vergaderingen van het kernteam. Hierbij geeft een kernteamlid - namens de achterban – invulling aan een deel het programma. In 2017 hebben de volgende gastorganisaties een actieve bijdrage geleverd:

- Vereniging van Waterbouwers: Task Force Deltatechnologie

Arjan Keuzenkamp en Henrike Branderhorst (duo- voorzitters TFDT) lichten doel en ambitie toe en geven aan waar de TFDT nu staat en wat er is bereikt. Aan het Kernteam wordt de vraag voorgelegd hoe het verder gaat na 2018 als het convenant is afgelopen.

- TUDelft: Valorisatieprogramma Deltatechnologie & Water

Marjan Kreijns (programmadiirecteur) geeft een toelichting op het Valorisatie Programma Deltatechnologie & Water (VPdelta). VPdelta brengt onderzoekers, ondernemers en gebiedsbeheerders bij elkaar om bruikbare innovatieve toepassingen te ontwikkelen voor slim en effectief waterbeheer. Het actief ondersteunen van innovatieve startups en (klein) MKB + het opstarten en uitrollen van proeftuinen zijn belangrijke pijlers van het programma.

Met de financiële bijdrage van de TKI Deltatechnologie levert VP-Delta vooral generieke ondersteuning voor startups: o.a. een periodieke nieuwsbrief, voorlichtingsbijeenkomsten over regelingen en subsidie instrumentarium, etaleren van startups op diverse beurzen, evenementen en via mediakanalen.

Daarnaast levert VPdelta een innovatiemakelaar ter ondersteuning van individuele startende ondernemers.

Marjan Kreijns gaat met het kernteam het gesprek aan over belemmeringen waar zij tegenaan loopt. VPdelta heeft daarbij de volgende wensen:

- meer lef bij publieke partijen (midden management) om met innovaties te experimenteren
- experimenteer ruimte
- middelen voor publieke partijen om innovatie toe te passen (vooraf meer kosten en risico afdekken achteraf); revolverend fonds
- subsidie instrumentarium ook toesnijden op startups; zoals TKI regeling

- NWO: Nieuwe organisatie en werkprogramma Topsectoren

Annemieke van der Kooij (NWO-coördinator Topsector Water) geeft een korte presentatie van de vernieuwde NWO-organisatie en gaat daarna uitgebreider in op de ontwikkeling van het nieuwe NWO-werkprogramma 2018-2019 voor de Topsector Water.

NWO vindt het erg belangrijk dat ontwikkelde kennis doorstroomt naar de praktijk, ook op het gebied van Water en Klimaat. Daarom wordt een deel van het NWO-budget gekoppeld aan de Topsector Water. NWO brengt de verschillende partijen bij elkaar om onderzoeksprogramma's te ontwikkelen, waarbij vraagsturing het uitgangspunt is.

Het kernteam wordt gevraagd op welke manier adequaat invulling kan worden gegeven aan de vraagsturing vanuit de sector Deltatechnologie.

In gesprek met NWO kan van gedachten worden gewisseld over welke NWO-instrumenten (living labs, cross sectorale programma's, ...) het meest geëigend zijn om kennis daadwerkelijk te laten doorstromen naar de uitvoeringspraktijk.

- Waterschappen: Innovatie Hoogheemraadschap Delfland

Gijsbert de Boer (Hoofd Strategie & Innovatie) presenteert de innovatieagenda van HH Delfland. Om te voorkomen dat de aandacht voor het primaire proces ten koste gaat van het innovatie heeft HH Delfland een eigen innovatieagenda opgesteld met een bijbehorend innovatiefonds (1 Meur per jaar). HH Delfland zoek daarbij nauwe aansluiting bij de regionale

innovatie- en kennisinfrastructuur: o.a. via het Valorisatieprogramma Deltatechnologie & Water (VP-Delta). Afstemming met de andere Waterschappen STOWA en UvW.

De innovatieagenda brengt focus aan door het benoemen van vijf 'vergezichten' voor toekomstig beleid waar gedurende de collegeperiode al een aanzet aan kan worden gegeven. Het betreft de volgende vergezichten:

- Doe meer met waterbeheer --> b.v. waterdaken
- Delfland energieneutraal --> Waterschappen 2025 energieneutraal
- De stad in een veranderend klimaat
- Duurzaam hergebruik water --> circulaire economie (gezuiverd water hergebruiken ipv uitslaan naar zee)
- Overall kun je zwemmen (schoon water voor mens en dier)

Innovaties die aansluiten op deze vijf vergezichten worden actief opgehaald. O.a. via de innovatiedag. Bedrijven waarvoor Waterschappen niet rechtstreeks kunnen optreden als launching customer worden gekoppeld aan VP-Delta (b.v. de fysieke test- en demonstratieruimte FloodProof Holland).

2.2. Kennis- en Innovatieagenda

2.2.1. Aanleiding

Bij aanvang van het topsectorbeleid in 2011 is door de TKI Deltatechnologie een kennis- en innovatieagenda (KIA) opgesteld als onderdeel van de integrale agenda van Topsector Water. Deze agenda had een looptijd van vier jaar (2012–2015) en is in 2015 vernieuwd.

Hoewel de KIA 2016-2019 nog een looptijd heeft van twee jaar besloot het TKI Deltatechnologie in het voorjaar van 2017 een actualisatie door te voeren. De directe aanleiding hiervoor is de behoefte aan een sterkere koppeling met maatschappelijke uitdagingen, sleuteltechnologieën en de Nationale Wetenschapsagenda.

Figuur 2. Koppeling kennis- en innovatieagenda 2018-2021 met de verschillende agenda's

De boegbeelden van de Topsectoren hebben daarom op verzoek van het Ministerie van Economische Zaken een overkoepelende KIA langs de lijnen van de maatschappelijke uitdagingen en sleuteltechnologieën opgesteld. In dezelfde lijn zijn vanuit de sector Deltatechnologie de kennis en innovatieclusters van onze KIA geactualiseerd en voorzien van nieuwe accenten (<https://www.tkideltatechnologie.nl/wp-content/uploads/2017/10/Kennis-en-Innovatieagenda-2018-2021-Definitief.pdf>).

2.2.2. Doelstelling

Het doel van de KIA Deltatechnologie die bedrijfsleven, overheden en kennisinstellingen samen opstellen, is om door gerichte ontwikkeling van kennis en innovatie bij te dragen aan het oplossen van de maatschappelijke uitdagingen op mondiaal als nationaal niveau. Daarnaast zal deze gemeenschappelijke investering in het innovatie-ecosysteem de positie van de deltattechnologie-sector op de internationale markt verder versterken.

Concreet wil het TKI-Deltatechnologie met deze kennis- en innovatieagenda over de hele keten en zoveel mogelijk in gezamenlijkheid, kennis en innovatie ontwikkelen, waarbij:

- vanuit private hoek naast ingenieursbureaus, aannemers en waterbouwers expliciet innovatieve kleine MKB-ers en start-ups zijn betrokken;
- overheden vanuit hun publieke verantwoordelijkheden als kennisvragers en als opdrachtgevers, medeontwikkelaars en 'launching customers' van innovaties fungeren;
- kennisinstellingen de nieuwste wetenschappelijke kennis ontwikkelen en toepasbaar maken;
- wij samen inspelen op maatschappelijke uitdagingen in Nederland als daarbuiten; en
- de concurrentiepositie van de Nederlandse deltattechnologie-sector versterken.

2.3. Showcases Deltatechnologie

Aan het kernteam de belangrijke opgave om er voor te zorgen dat de uitvoering van de KIA Deltatechnologie daadwerkelijk gaat bijdragen aan de Maatschappelijke uitdaging Water en Klimaat. In de 'two pager' die is opgesteld onder verantwoordelijkheid van Hans Huis in 't Veld, zijn de volgende ambities en doelen geformuleerd:

“Nederland moet zich actief inzetten om kansen te creëren in de thuismarkt en deze vertalen naar innovatieve oplossingen voor klimaatadaptatie in het buitenland.

De ambitie voor Nederland moet zijn om samenlevingen wereldwijd te helpen zich tijdig aan te passen aan de nieuwe omstandigheden.

Hierbij moet zowel oog zijn voor het beperken van risico's als voor het versterken van de verdienkracht en welvaart van deze samenlevingen in de nieuwe situatie.

Door grote uitvoeringsprojecten te koppelen met verdiepende kennisprogramma's kan met een relatief beperkte extra inspanning veel meerwaarde en exposure worden gegenereerd.

Idealiter lukt het binnen de BV Nederland de krachten te bundelen om vier nationale en twee internationale projecten op het gebied van klimaatadaptatie te realiseren in de komende KIA periode (2018 – 2021).”

Het kernteam Deltatechnologie wil direct aansluiten bij de ambitie van het Topteam Water om 4 nationale en 2 internationale showcases op te starten. Dit heeft eind 2017 geresulteerd in een voorstel voor een gezamenlijk aanpak die nauw aansluit bij de door het Topteam Water geformuleerde ambities en doelen. De volgende route zal daarbij worden doorlopen:

- Benoem een aantal prioritaire onderwerpen uit de nieuwe KIA Deltatechnologie, waarbij het kernteam een *gezamenlijk* belang heeft om - met commitment vanuit de verschillende achterbannen - een succes van te maken.
- Vertaal deze prioritaire onderwerpen naar een aantal concrete initiatieven waarbij het kernteam kan sturen op de voortgang.
- Werk bij voorkeur met *fysieke* proeftuinen waarbinnen overheden, private partijen, kennis- en onderwijs gezamenlijk optrekken (met Zandmotor als best practice).
- Proeftuinen kunnen zowel binnen een landelijke als regionale context worden ontwikkeld.
- Belangrijke selectiecriteria zijn:
 - aansluiting bij concrete opgaven/programma's van de overheid (creëert innovatieve thuismarkt)
 - binnen korte termijn te realiseren of voortbouwend op bestaand initiatief
 - bijdrage aan vergroten exportpotentie sector (internationale exposure/etalagefunctie)
 - participatie verschillende typen bedrijven (van grote aannemers tot innovatieve start-ups)
 - participatie kennisinstellingen (aansluiting bij strategische kennisagenda's TO2's) in

- o nauwe samenwerking met adviesbureaus die de kennis toepassen in de projecten.
 - o participatie onderwijsinstellingen (van wetenschappelijk tot praktijkgericht) --> bijdrage aan human capital agenda
 - o aansluiting bij (onderzoeks)calls (EU, NWO)
- Pas ontwikkelde kennis m.b.t. succesfactoren voor samenwerking gericht toe bij de totstandkoming van dit initiatief.
 - Breng het onderliggende mechanisme van samenwerking in kaart (hoe functioneert het 'innovatie-ecosysteem'?) en monitor hierop tijdens de voortgang.
 - Zet als kernteam actie op het wegnemen van gesignaleerde belemmeringen.

2.4. Valorisatieprogramma Deltatechnologie

De samenwerking tussen het TKI Deltatechnologie en het Valorisatieprogramma Deltatechnologie (VPDelta) is in 2017 verder uitgebouwd. VPDelta heeft in 2017 in opdracht van TKI Deltatechnologie activiteiten uitgevoerd ter ondersteuning van innovatieve startups en het kleine MKB in de Deltatechnologie. De ondersteuning richtte zich op het betrekken van deze private partijen in samenwerkingen met overheden en kennisinstellingen. De volgende activiteiten uitgevoerd en resultaten gerealiseerd:

In 2017 hebben meer dan 100 startups/kleiner MKB tien nieuwsbrieven ontvangen waarin ze zijn geattendeerd en geïnformeerd over op hen toegespitste kansen voor aanboring financiering, prijsvragen, samenwerking met kennisinstellingen/overheden en evenementen voor exposure en netwerken.

Er zijn meerdere beurzen, conferenties en themabijeenkomsten geweest op gebied van kennisontwikkeling en innovatie waarbij startups kunnen netwerken. Te weten:

- Kennisdag Inspectie Waterkeringen; meerdere startups demonstreerden hun innovatie tijdens dit event met honderden bezoekers. De startups kwamen in contact met potentiële afnemers.
- InnovationQuarter jaarevent 19/6, Den Haag; diverse startups demonstreerden hun aquabots in groot waterbassin tijdens het IQ jaar event. Het bassin was opgebouwd met mobiele dijken van een andere startup. Tijdens de bijeenkomst kwamen ondernemers in gesprek met geïnteresseerden. Heeft o.a. geresulteerd in foto's en nieuwsberichten op website van VPdelta en InnovationQuarter.
- Tevens heeft de gemeente Den Haag besloten om ook enkele startups mee te nemen op missies die plaats vinden in het kader van de Volvo Ocean Race; in de missie naar Zuid Afrika gingen 8 startups mee, waaronder enkele van deze drone partijen.

Er wordt hoogwaardige kennis beschikbaar gesteld aan potentiële afnemers door stimuleren 'launching customership'. Hierbij heeft o.a. VP Delta ondersteund bij:

- Het Hoogheemraadschap van Delfland bij hun rol als Launching Customer van SmartPolder.
- Gemeentes Rotterdam, Schiedam, Amsterdam en het Hoogheemraadschap van Delfland bij hun rol als launching customer mbt pilots met slimme regentonnen.

2.5. Taskforce Deltatechnologie

De Taskforce Deltatechnologie (TFDT) is één van de werkgroepen van het Kernteam Deltatechnologie van Topsector Water. De vertegenwoordigers van het bedrijfsleven hebben in 2013 een initiatief uitgerold om de Taskforce Deltatechnologie in het leven te roepen met de vertegenwoordiging vanuit alle brancheverenigingen van het bedrijfsleven om de te behalen doelen van Topsector Water te operationaliseren. De Taskforce heeft zichzelf ten doel gesteld om doormiddel van pre-concurrentie dialoog tussen opdrachtgever en opdrachtnemers projecten beter, sneller en goedkoper te maken, innovaties bij projecten mogelijk te maken en nieuwe projecten te ontwikkelen.

De TFDT levert een bijdrage aan het beperken van de maatschappelijke kosten door in te zetten

op het bundelen van publieke en private kennis en ervaringen om een kosteneffectief aanbestedingstraject van overheden mogelijk te maken m.b.t. waterveiligheidsvraagstukken. Beperking van overhead, waarde creatie en ruimte voor innovatie staan daarbij centraal, maar ook het vergroten van onderling vertrouwen. Dit doet zij door in te zetten op een vroegtijdige marktbenadering.

Focus op concrete projecten uit het HWBP is daarbij essentieel om de noodzakelijke veranderingen (sneller, beter en goedkoper aanbesteden) te bewerkstelligen. De TFDT stelt daarbij in samenspel met overheidsopdrachtgevers en kennisinstellingen projectgebonden adviezen op. Toch blijkt er daarnaast een rol voor de TFDT als gesprekspartner vanuit het gezamenlijke branchebelang. De activiteiten van de TFDT zijn daarbij:

- Projectadviezen in verbinding / samenspel met overheid (project èn inkoopkolom)
- Verandering op gang brengen in houding en gedrag en verbreding inzichten
- Opereren als netwerk: inzetten van experts uit de markt voor de adviezen van de TFDT
- Wegen zoeken voor toepassen innovaties (technisch, proces, aanbestedingsvorm, contracten)

In 2017 zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Het tweewekelijks organiseren, bijwonen en notuleren van bijeenkomsten basisteam.
- Het tweemaandelijks organiseren, bijwonen en notuleren van bijeenkomsten basisteam + flexibele schil.
- Het tweemaandelijks organiseren, bijwonen en notuleren van bijeenkomsten stuurgroep + DB.
- Het organiseren, bijwonen en notuleren van overige TFDT bijeenkomsten zoals zgn. 'Gouden Driehoek' overleggen en achterbanbijeenkomst.
- Het ondersteunen van het DB door het verrichten van secretariële werkzaamheden en het maken van afspraken/beheren van agenda voor het projectteam/het DB.
- Het ondersteunen van de communicatie van het projectteam (waaronder social media), in samenspraak met de medewerkers van de betrokken brancheorganisaties.
- Het onderhouden van de contacten t.a.v. bijeenkomsten (plannen bijeenkomsten) en projecten met Rijkswaterstaat, de waterschappen en met de brancheorganisaties.

Het volledige overzicht van de Taskforce Deltatechnologie is te vinden op www.tasforcedeltatechnologie.nl

2.6. Overige sector-ondersteunende activiteiten

In 2017 zijn sector-ondersteunende activiteiten uitgevoerd, gericht op het identificeren, adresseren en wegnemen van sectorspecifieke belemmeringen binnen de Deltatechnologie.

Een aantal aansprekende voorbeelden waaraan in 2017 is gewerkt zijn:

- De Watertafel Gelderland;
- Het Algenetwerk;
- Life IP voor de achteroever;
- Living Lab in de IJssel;
- Vismortaliteit voor energie uit water;
- Medewerking van de Rabobank en Interpolis mbt de inzet van Mobiele waterkeringen;
- Hergebruik van zwart water uit het openbaar vervoer;
- Hybride oplossingen waterkeringen;
- Innovatieve damwanden;
- Combio oplossingen piping en macrostabiliteit;
- Functioneren van Service Desk Zakelijk van Rijkswaterstaat;
- Nieuwe materialen introduceren, waaronder vezel versterkte kunststoffen;

2.7. Innovatiemakelaars

Het versterken van de innovatiekracht van het MKB is een belangrijk speerpunt binnen het topsectorenbeleid van EZK, en daarmee binnen het TKI Deltatechnologie.

Het TKI Deltatechnologie wil, via door het MKB aangedragen 'business cases', komen tot een gerichte aanpak van de belangrijkste belemmeringen voor het innovatieve MKB in de deltattechnologie-sector.

In 2017 zijn een beperkt aantal cases geselecteerd waar verschillende MKB-ers bij zijn betrokken. Deze cases zijn geselecteerd op basis van inhoud (waar liggen de grootse innovatiekansen) en geografische spreiding, en zijn intensief begeleid door innovatiemakelaars. Waar mogelijk is geprobeerd de cases te clusteren om op die manier meerdere bedrijven van dienst te zijn. Daarbij is zowel thematisch geclusterd (bijvoorbeeld kansen voor energieopwekking uit water) als naar het type belemmeringen waar de MKB'ers tegenaan lopen.

De activiteiten van de innovatiemakelaars in 2017 hebben onder andere bestaan uit:

- marktrijp maken van een innovatie,
- maken van de business case en financieringsvoorstellen voor marktintroductie,
- vinden van de juiste samenwerkingspartners
- opzetten van consortia en partnerships met andere bedrijven, overheden en/of kennisinstellingen
- vinden nieuwe kansen door verbinding te leggen met andere disciplines/sectoren.

3. Organisatie TKI Deltatechnologie 2016

3.1. Kernonderdelen van het TKI Deltatechnologie

De organisatie van het TKI Deltatechnologie bestaat uit een groot aantal onderdelen. Deze organisatie wordt, hoe logisch ook voor de nauw betrokken partijen, voor buitenstaanders vaak als complex en ondoorzichtig gezien. Mede daarom wordt deze hieronder toegelicht.

De sector Deltatechnologie kiest er bewust voor om binnen het TKI Deltatechnologie samen te werken op basis van concrete samenwerkingsprojecten en –programma's. Het TKI Deltatechnologie is niet een centraal geleide organisatie, maar een netwerk van concrete projecten waarin bedrijven en kennisinstellingen en overheden samenwerken. Deze projecten kunnen een zeer verschillende aanpak en een grote variatie aan deelnemers hebben, maar passen allemaal binnen de doelstellingen van het TKI. Dit doet het TKI Deltatechnologie op basis van de overtuiging dat echte samenwerking alleen ontstaat wanneer er op projectniveau wordt gewerkt aan gezamenlijke problemen en innovaties, met daadwerkelijk commitment ('in kind' of 'cash') van de deelnemers. Het TKI Deltatechnologie is dus gericht op het stimuleren van zo concreet mogelijke samenwerking in de Deltatechnologie cluster en kiest voor een organisatie met zo weinig mogelijk overhead en overlap.

Het TKI bestaat, juridisch gezien¹, uit vier onderdelen:

- Het bestuur van de stichting TKI Deltatechnologie;
- Het Kernteam Deltatechnologie dat als stuurgroep fungeert;
- de Raad van Toezicht;
- de Programmacommissie.

Het TKI stichtingsbestuur, dat voornamelijk zorgt voor de administratieve en juridische zaken en de inhoudelijke voorbereiding van het Kernteam Deltatechnologie bestond in 2017 uit drie leden, te weten,

- Hendrik Postma, voorzitter vereniging voor Waterbouwers, voorzitter;
- Jacolien Eijer- de Jong, directeur NLIingenieurs, secretaris;
- Maarten Smits, algemeen directeur Deltares, penningmeester.

Hendrik Postma vertegenwoordigd de grote bedrijven in het TKI Deltatechnologie; Jacolien Eijer- de Jong vertegenwoordigd het MKB en Maarten Smits vertegenwoordigde de kennisinstellingen.

Het Kernteam Deltatechnologie (stuurgroep) bestond in 2017 uit de leden Postma en Smits van het stichtingsbestuur, aangevuld met:

- Roeland Allewijn, Directeur RWS, Water Verkeer en Leefomgeving (Rijksoverheid)
- Hetty Klavers, Dijkgraaf Waterschap Zuiderzeeland (Waterschappen)
- Martin Egas, Directeur Ploegam Innovatie (MKB)
- Alex Hekman, Commercial manager Water, Sweco Netherlands (Ingenieursbureaus), en
- Annemieke van der Kooij (NWO)

De taak van het Kernteam is het zorgen dat er een jaarlijks TKI programma wordt opgesteld en uitgevoerd. Het TKI Programma wordt vastgesteld op basis van projectvoorstellen van TKI Deelnemers. Alle leden van het Kernteam hebben vaste vervanging met een staande invitatie voor alle vergaderingen van het Kernteam.

De Raad van Toezicht wordt gevormd door Hans Huis in 't Veld en Karin Sluis, twee leden van het Topteam Water. De Raad van Toezicht houdt zich o.a. bezig met het benoemen en ontslaan van de TKI bestuursleden en met het vermogen van het TKI.

¹ Dat wil zeggen dat alleen deze (vier) onderdelen worden genoemd in de oprichtingsacte van het TKI Deltatechnologie.

De programmacommissie is verantwoordelijk voor de gehele cyclus van actualisatie (inventariseren van kennisbehoefte en formuleren van kennisvragen), programmering van onderzoek, en het opstellen van de kennis- en innovatieagenda. In deze cyclus, zijn zowel de onderzoeksvragen voor het TKI Deltatechnologie opgenomen als ook andere (maatschappelijke) vragen die wel relevant zijn voor de sector Deltatechnologie maar geen onderdeel uitmaken van het TKI/het topsectorenbeleid. De programmacommissie jaagt deze cyclus actief aan en informeert het Kernteam Deltatechnologie geregeld over de voortgang.

De programmacommissie legt verantwoording af aan het Kernteam Deltatechnologie.

De programmacommissie beoordeelt de strategische onderzoeksprogramma's van de TO2-instellingen TNO en Deltares.

De programmacommissie bestond in 2017 uit:

- Roeland Allewijn, Rijkswaterstaat, Water Verkeer en Leefomgeving (WVL), voorzitter;
- Jacques de Win, Ministerie van Economische Zaken;
- Bas Reedijk, Bouwend Nederland;
- Chris Bremmer, TNO;
- Henk Nieboer, NL Ingenieurs;
- Jaap Kwadijk, Deltares;
- Kees Vonk, Unie van Waterschappen;
- Marc Bierkens, NWO;
- Marcel Stive, TUDelft;
- Mark Lindo, Vereniging van Waterbouwers;
- Martin Scholten, Wageningen Universiteit en Researchcentrum (WUR/DLO);
- Inge Lardinois (Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Directoraat-Generaal Ruimte en Water).

3.2. Overige onderdelen

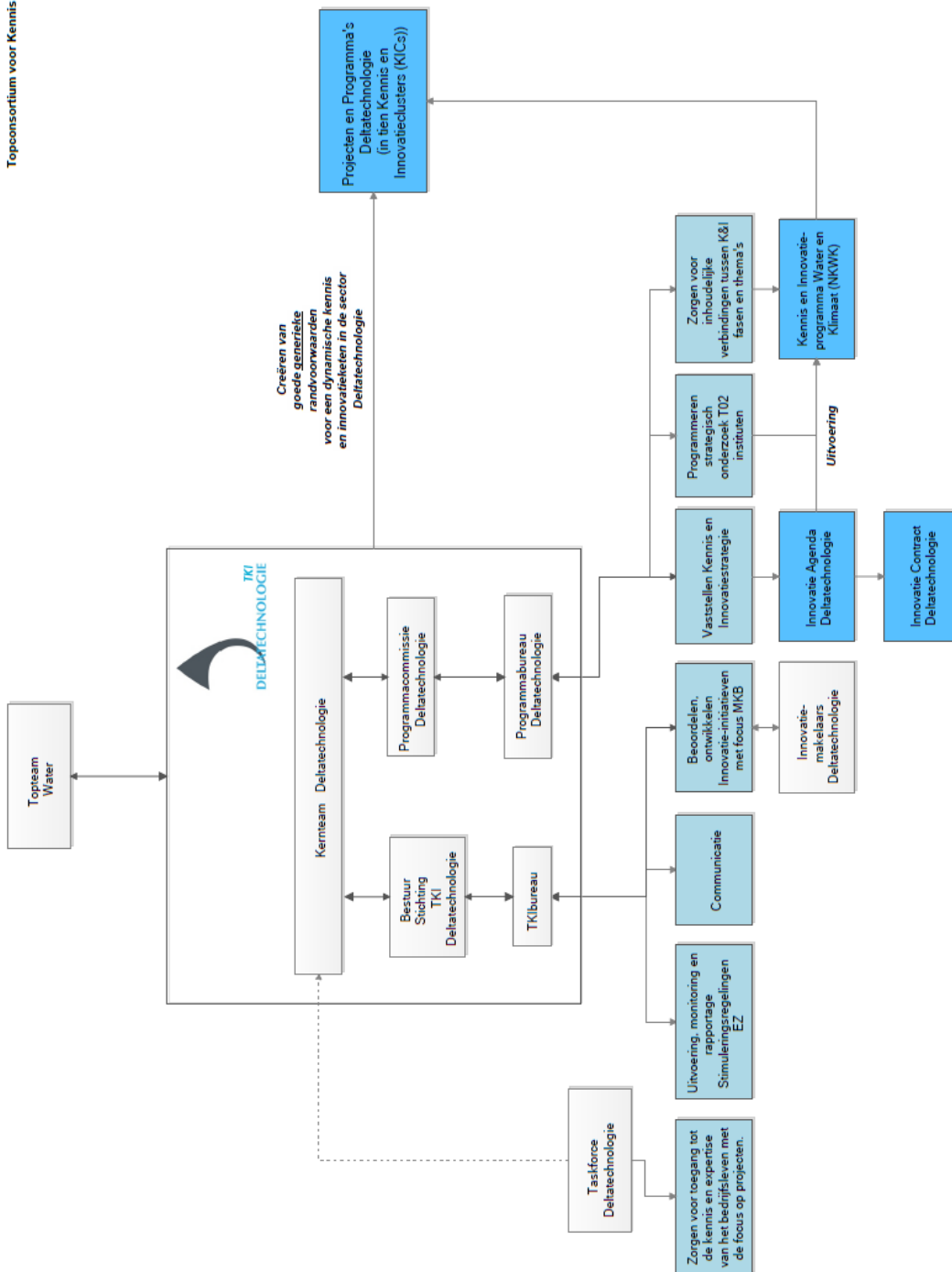
- TKI bureau. Het bestuur van de stichting TKI Deltatechnologie wordt ondersteund door het TKI bureau Deltatechnologie dat in 2017 heeft bestaan uit Cornelis Israël (Rijkswaterstaat) en Rob Koster (Rob Koster advies en administratie) en juridische, secretariële en administratieve ondersteuning van de Vereniging van Waterbouwers.
- De programmacommissie wordt ondersteund door een programmabureau. Het programmabureau ondersteunt de programmacommissie bij haar taken en is verantwoordelijk voor operationele zaken zoals bijvoorbeeld het uitvoeren van besluiten die genomen zijn door de Programmacommissie, het voorbereiden van discussie en besluitvorming in de Programmacommissie, het organiseren van bijeenkomsten en het verzorgen van verslaglegging en administratie. Het programmabureau werd in 2017 gevormd door:
 - Michiel Blind, Deltares;
 - Jurre de Vries, Van Oord BV;
 - Olga Clevering, Ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM/DGRW));
 - Ivo Demmers, Wageningen Environmental Research;
- Het NKWK. In 2015 is het nationale kennis- en innovatieprogramma water en klimaat (NKWK, <http://www.waterenklimaat.nl/>) van start gegaan. De programmacommissie heeft daarover in alle stadia geadviseerd aan de initiatiefnemers, in de eerste plaats ministerie IenM, Deltaprogramma en kennisinstellingen, zowel over organisatie, sturing en financiering (governance) als over de inhoud. Voor de sector Deltatechnologie is het NKWK het belangrijkste platform voor het concretiseren van de kennis- en innovatieagenda en daarmee voor het programmeren van projecten en programma's voor de Deltatechnologie.

In alle bovenstaande organisatieonderdelen zitten afgevaardigden van zowel kennisinstellingen, van overheden als van private partijen.

- De Taskforce Deltatechnologie (TFDT) bestaat uit alleen vertegenwoordigers van het bedrijfsleven. De TFDT wil met haar inzet een bijdrage leveren aan het vertrouwen tussen opdrachtgever(s) en het bedrijfsleven. De TFDT levert een bijdrage aan het beperken van de maatschappelijke kosten, door in te zetten op een kosteneffectief aanbestedingstraject (kwaliteit is leidend), beperking van overhead, waarde creatie en ruimte voor innovatie. Alle activiteiten zijn terug te vinden op <http://www.taskforcedeltatechnologie.nl/>

De beschreven onderdelen worden in het figuur op de volgende pagina nog eens weergegeven. Meer informatie is bovendien te vinden op: www.tkideltatechnologie.nl

Overzicht Taken, Programma's, Projecten en Organisatie
 Topconsortium voor Kennis en Innovatie (TKI) Deltatechnologie
 situatie voorjaar 2016
www.TKIDeltatechnologie.nl

4. Aanwending PPS-toeslag

4.1. Vraagsturing, projectselectie en verdeling van middelen

Bestaande en potentiële aanvragers worden zowel passief (bv via website) en actief benaderd zodat in een vroeg stadium duidelijk wordt welke randvoorwaarden van het TKI en van RVO gelden voor de aanvragen. Deze benadering is soms individueel (bedrijfsbezoek) soms collectief (voorlichting voor meerdere organisaties).

Het TKI Deltatechnologie werkt uitsluitend met aanvragen van individuele PPS'en of andere samenwerkingsverbanden, niet met open calls. Daarbij is ook in 2017 niet gekeken in welke fase(n) de aangevraagde projecten of programma's zich bevinden. Dat is gebeurd om de administratieve last voor de aanvragers en het TKI bureau laag te houden.

In 2017 heeft de beoordeling van alle PPS inzetprojecten plaatsgevonden door een beoordelingsteam onder leiding van Michiel Blind (Programmabureau Deltatechnologie). Michiel Blind heeft deze beoordeling uitgevoerd met vertegenwoordigers vanuit de gouden driehoek; Olga Clevering (Ministerie IenM/DGRW), Ivo Demmers Wageningen Environmental Research) en Jurre de Vries (van Oord BV). Namens het TKI-bureau hebben Cornelis Israël en Rob Koster deelgenomen aan het beoordelingsteam.

Het TKI bureau zorgt in een iteratief proces met de aanvrager er voor dat de aanvragen voldoen aan de eisen die het TKI stelt (past het binnen de kennis- en innovatieagenda?) en de RVO-eisen. Daarbij worden veel bezoeken in het land afgelegd wat een behoorlijk beslag legt op de beschikbare tijd van het TKI bureau. Dit zorgt er echter ook voor dat er zo min mogelijk aanvragen binnenkomen die afgewezen moeten worden door het TKI. Bovendien zorgt dit er ook voor dat verloren inspanningen van aanvragers tot een minimum beperkt blijven. Alle aanvragen worden voorgelegd aan het bestuur van het TKI Deltatechnologie die de goedkeuring persoonlijk ondertekend. Door deze nauwgezette werkwijze zijn er in 2015 door het bestuur en door het Kernteam geen projecten afgewezen.

Er is geen beeld van de administratieve lasten van de indieners. Wel worden de administratieve lasten voor initiatiefnemers worden tot een minimum beperkt door uitgebreide hulp vanuit het TKI aan te bieden. Dit gebeurt bovendien in nauwe samenwerking en hulp van het RVO (i.c. Maurice Luijten, liaison Topsector Water). De hulp geldt zowel voor het aanvragen van TKI toeslag door de potentiële aanvragers als voor alle vormen van initiatieven. De administratieve lasten voor het TKI zelf worden ook tot een minimum beperkt door deze onder te brengen bij een bestaande organisatie, te weten De Vereniging van Waterbouwers (VvW).

Ten slotte worden de administratieve lasten sterk beperkt doordat alle deelnemers van alle genoemde en niet genoemde overlegorganen in de Deltatechnologie geen enkele vergoeding ontvangen. Bovendien vindt er ook geen vereffening plaats achteraf plaats tussen de kennisinstellingen, overheden en private partijen met betrekking tot de geleverde inzet.

Het Kernteam besluit uiteindelijk over het gebruik van de TKI-toeslag (bij zogenaamde inzetprojecten). Daarbij gebruikt het Kernteam de volgende uitgangspunten bij het aanwenden van de PPS toeslag:

- Ieder aanvraag die wordt goedgekeurd door het TKI bestuur en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) genereert een PPS toeslag van ca. 25%.
- De PPS toeslag wordt primair gebruikt worden om nieuwe projecten en programma's binnen het TKI Deltatechnologie te starten.
- De aanvrager die de PPS toeslag heeft aangetoond krijgt als eerste de gelegenheid om daarvoor projecten of programma's in te dienen.

Er is een duidelijk betalingsritme voor de TKI-project- of programmatoeslag vastgesteld; dit om te voorkomen dat de TKI een groot risico gaat lopen omdat er een groot bedrag aan onterechte TKI-project- of programmatoeslag is uitgekeerd. Het uitkeringsritme ziet er volgt uit:

- Per kwartaal wordt er een TKI-toeslag uitgekeerd met een ritme dat gelijk loopt aan de gerealiseerde voortgang van het programma of project, aangevuld met de verwachting voor het komende kwartaal.
- Gedurende de looptijd van een programma of project wordt nooit meer dan 80% van de verwachte TKI-toeslag naar een PPS overgemaakt;
- Pas na beëindiging van het programma wordt, en nadat gebleken is dat aan alle verplichtingen is voldaan, de resterende 20% overgemaakt.

Bovendien wordt iedere (pervoerder van) organisatie(s) die TKI toeslag ontvangt, éénmaal per kwartaal om een rapportage gevraagd. Dit met als doelen:

- te voorkomen dat de rapportages naar RVO niet of niet compleet of niet juist geleverd kunnen worden en
- tijdig te kunnen bijsturen als de aangevraagde TKI grondslag of inzet niet worden gehaald of zelfs ruim worden overschreden, zoals in 2013 is gebeurd.

Deze rapportages worden per kwartaal als een 'dashboard' gepresenteerd aan het bestuur van de stichting TKI Deltatechnologie en aan het Kernteam en worden gemaakt door het TKI-bureau.

4.2. Internationale aspecten

Het TKI heeft in samenwerking met de Topsector Water een internationale strategie geformuleerd die uit drie stappen bestaat:

1. Nederland als proeftuin
2. Europa als springplank
3. De wereld in!

Door het Kernteam Deltatechnologie is in 2013 besloten om operationele acties voor de internationale aansluiting voor de sector Deltatechnologie over te laten aan de individuele partijen die deelnemen in de TKI programma's en projecten. De redenen voor deze keuze zijn:

- de beperkte capaciteit en budget van het TKI;
- de kennis en ervaring hiervoor binnen de TKI programma's en projecten ruim en direct aanwezig is, en
- dat het TKI-bestuur gekozen heeft om de overhead/administratieve lasten bij de TKI zo klein mogelijk te houden.

Gezien het grote aantal buitenlandse partners lijkt dat in de huidige programma's de in 2013 ingezette strategie goed uit te pakken.

De strategie richt zich primair op publieke en publiek-private samenwerking in en met Europa op het gebied van onderzoek en innovatie en dan met name via het Europese programma Horizon 2020 en de gerelateerde netwerken. In 2015 is deze strategie worden voorgelegd aan het Topsteam Water. Het opstellen van deze strategie heeft plaatsgevonden in nauwe samenwerking met leden van de programmacommissie en het programmabureau.

4.3. Kennisverspreiding

Gezien de beperkte capaciteit en budget van het TKI is zal de kennisverspreiding voornamelijk worden gelaten te laten aan de individuele partijen die deelnemen in de TKI programma's en projecten. Hiervoor gelden de zelfde redenen als in paragraaf 3.3 in drie bullets is vermeld.

Het TKI Deltatechnologie rekent het wel tot zijn taak om deze informatie te ontsluiten en via één centraal platform aan te bieden. Er is ook in 2017 verder gewerkt aan het ontwikkelen van een website (www.tkideltatechnologie.nl) en waar op een uniforme wijze een alle TKI (inzet-)projecten

en programma's te zien is (zie <http://www.tkideltatechnologie.nl/projecten/>).

In 2017 is de website www.snellerinnoveren.nl ondergebracht onder de website www.tkideltatechnologie.nl. Hierin zijn eerder opgedane ervaringen (o.a. via de Maatschappelijke innovatieagenda Water, voorloper van de Topsector Water) te vinden. De informatie op de website is geactualiseerd en 'gerestyled', waardoor de ervaringen beter zichtbaar zijn.

Gezien het geringe aantal huidige programma's en projecten van het TKI dat beëindigd is of in de laatste fasen zit, is er nog geen actieve aandacht besteed aan de kennisvalorisatie. Er wordt door het TKI wel steeds meer vanuit ook de meerwaarde voor de Nederlandse maatschappij gedacht. Kennisvalorisatie wordt daarbij niet gezien als een 'eindstation' maar als een beginpunt. Uiteraard is de voortgang van alle projecten met TKI inzetgelden te vinden op www.tkideltatechnologie.nl/projecten.

4.4. **Transparantie en publiciteit**

Er is een intensievere monitoring van de TKI-programma's en projecten. De resultaten worden per kwartaal aan het TKI-bestuur en het Kernteam Deltatechnologie aangeboden en worden in de toekomst op de website gepresenteerd. Bij de presentatie op de website wordt o.m. rekening gehouden met privacyregels en concurrentiegevoelige informatie. Op de website wordt verder alle relevante informatie voor het algemene publiek, geïnteresseerde ondernemers en bestaande partijen binnen Deltatechnologie getoond of er zal naar worden verwezen. Ook in 2017 werd veel relevante informatie verspreid via de maandelijkse nieuwsbrief van de Topsector Water, via de ruime verspreiding van verslagen en agenda's van het Kernteam Deltatechnologie, via andere water gerelateerde organisaties (zoals VPDelta), en via optredens op congressen en workshops.

Onder informatie die op de website te zien is informatie over hoe buitenstaanders kunnen deelnemen aan projecten en activiteiten. Het doel daarvan is om de toetredingsdrempel niet te hoog te laten zijn. Alle programma's en projecten die TKI toeslag krijgen dienen bovendien aan te geven en duidelijk kenbaar te maken onder welke voorwaarden buitenstaanders in aanmerking komen voor deelname aan samenwerkingsprojecten die passen in het TKI-programma. Dit laatste is nog te weinig zichtbaar.

4.5. **Andere TKI's en cross-overs naar andere topsectoren**

Er bestaat op veel terreinen overlap met andere topsectoren. Te denken valt bijvoorbeeld met de topsectoren Energie (o.a. getijdencentrales, drijvende zonnepanelen, Blue Energy), Agri en Food (zoute landbouw in kustgebieden) en High Tech (sensortechnieken om de stabiliteit van dijken te bepalen). De sector Deltatechnologie is zich zeer bewust van het feit dat innovaties vaak op grensvlakken van disciplines ontstaan.

Hoewel er in 2017 nog geen sprake was een van brede samenwerking vanuit het TKI Deltatechnologie met andere TKI's en Topsectoren, zijn er mede dankzij de NKWK innovatietrajecten 'water en energie' en 'water en voedsel' in 2017 een aantal nieuwe cross-over-projecten ontstaan.

4.6. **Belemmeringen**

Het TKI Deltatechnologie ziet volop samenwerkingskansen voor kennisinstellingen, overheden en private partijen in de Deltatechnologie. Voor de PPS'en van het eerste uur bestaat reeds een goede en constructieve verstandhouding. Feit is wel dat het TKI bureau potentiële partijen meestal zelf actief moet benaderen. De toetredingstempels voor partijen in de Deltatechnologie zijn namelijk hoog, of worden als hoog ervaren. Dat komt doordat in de Deltatechnologie:

- veel partijen slechts een gering idee hebben wat en waarom er Topsectoren/een Topsector Water is;
- voor partijen die het topsectorenbeleid/de Topsectoren wél kennen, de Topsector Water/het TKI Deltatechnologie gezien wordt een ondoorzichtige organisatie die voor hen, a priori, geen duidelijke meerwaarde lijkt te hebben;
- het wisselende overheidsbeleid voor ondersteuning van PPS'en en andere samenwerkingsverbanden in de afgelopen jaren bij kennisinstellingen, overheden en private partijen geleid tot een zekere 'subsidie-aanvraag-moeheid' geleid die nog steeds zichtbaar is;
- de (financiële) systemen van de partijen niet ingericht zijn op het TKI-beleid (e.g. men kan niet 'met een druk op de knop' zien welke projecten onder de *RVO-definities* van fundamenteel, industrieel of experimenteel onderzoek vallen).
- De (financiële) incentives voor de partijen niet opwegen tegen voorafgaande vier punten.

Dit leidt mede tot de volgende, soms hardnekkige, geconstateerde vooroordelen bij potentiële partijen:

- de verhouding inspanning/rendement zal wel weer in het nadeel van de aanvrager van TKI-toeslag uitpakken, zeker op de korte termijn; dit laatste is voor met name het MKB een groot bezwaar.
- de topsectoren zijn heel hiërarchisch;
- door een 'worst voor te houden' (i.e. de TKI-toeslag) gaat de Topsector Water de kennis en innovatie-programmering van de organisatie in kwestie volledig overnemen en bepalen, en
- het topsectorenbeleid is er alleen voor de huidige grote spelers.

Na (intensieve) gesprekken met die partijen lijkt de TKI Deltatechnologie vaak wél meerwaarde te kunnen bieden, zo constateren de partijen zelf ook.

5. (Concept) Financieel jaarverslag/jaarrekening

Bijgevoegd (concept) financieel jaarverslag/jaarrekening zal in mei 2018 worden besproken met de accountant. De jaarrekening moet nog worden voorgelegd aan het TKI bestuur. Dit zal mogelijk op 13 juni 2018 gebeuren.

Majeure wijzigingen in de jaarrekening worden niet meer verwacht.

De concept jaarrekening is te vinden in bijlage 1.

6. Colofon

Afzender

Topconsortium voor Kennis en Innovatie (TKI), Deltatechnologie
P/a Vereniging van Waterbouwers
Bezuidenhoutseweg 12
2594 AV Den Haag
www.tkideltatechnologie.nl

Datum 30 april 2018

Versie 1.0

Samenstelling en eindredactie

TKI bureau Topconsortium voor Kennis en Innovatie (TKI) Deltatechnologie,
Cornelis Israël (cornelis@tkideltatechnologie.nl, 06 2293 7432) en
Rob Koster (rob@tkideltatechnologie.nl, 06 4600 6821).

Bijlage 1 – (Concept) Financieel jaarverslag/jaarrekening 2017